

Engelli Bireylerin Spor Yapma Durumları ile Anne ve Baba Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişki

Fatma ÇELİK KAYAPINAR¹

Ebru ÖZÜDOĞRU²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniv., Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Burdur (E-mail:fatmailayda@gmail.com).

² Mehmet Akif Ersoy Üniv., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi ABD, Burdur.

ÖZET

Çalışmanın amacı; Burdur ilindeki engelli bireylerin spor yapma durumları ile anne ve baba eğitim düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Çalışmada anketle tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışma evrenini Burdur il sınırları içinde yaşamlarını sürdüren 1024 engelli birey oluştururken örneklemini 10 yaş üstü 130 (78 Erkek, 52 Bayan) engelli birey oluşturmuştur. Anne ve baba eğitim durumları ile engelli bireylerin spor yapma durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Ki-Kare İstatistiksel işlemi ile yüzde ve frekans analizleri uygulanmıştır. Uygulanan istatistiksel işlemler sonucu verilerden elde edilen bulgulara göre; 43 kişi aktif olarak bir spor dalıyla uğraşırken, 87 kişinin aktif bir spor yapmadıkları ortaya çıkmıştır. Aktif spor yapan engelli bireyler en çok futbol dalıyla uğraştıkları saptanmıştır. Sonuç olarak; baba eğitim düzeyi düştükçe spora katılım oranı artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Engelli, Anne ve Baba Eğitim Düzeyi, Spor Yapma Durumu.

The Determination of Relations between Doing Sport of Disabled Person with Mother and Father Educational Situations

ABSTRACT

The aim of the study was to determination of relations between situation of doing sport of disabled person with mother and father educational situations in Burdur. The survey model was used in this research. The universe of the research composed of 1024 disabled person who live in Burdur while the sample of the research composed of 130 (men 78, women 52) disabled person who are upper 10 years old. Chi-square and percent, and frequency statistics were practiced to determine the relations between situations of doing sport of disabled persons and the educational situations of mother and father. According to the gained of the results of the practiced statistics; 87 disabled person who are not doing any sport while 43 people are doing active sport. The active disabled people are playing more football. As a result of; the rate of sport participation increases the lower of father's educational levels.

Key Words: Disabled Person, Mother and Father Educational Situation, Doing Sport.

GİRİŞ

Spor, fiziksel engelliler de dahil olmak üzere bireyler arası fark gözetmeden toplumun değişik kesimlerinin ilgi alanına girmektedir (1). Engellilik, Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) tanımına göre; Bir bozukluk ya da özür nedeniyle yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak kişiden beklenen rollerin kısıtlanması ya da yerine getirilememesi halidir (8). Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kanununda ise; Engelli, doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup, korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyacı olan kişidir (11).

Tanımlara göre engellilik doğuştan ya da sonradan kaza sonucu oluşmaktadır. Engelliliği

meydana getiren nedenler üç başlık altında yer almaktadır. Bunlar;

- Doğum öncesi etkenler (8).
- Doğum süreci etkenleri (11).
- Doğum sonrası etkenler (8,11).

Bu etkenler çerçevesinde Gallahue engel gruplarını şöyle sınıflandırmıştır.

- Bedensel Engelliler
- Zihinsel Engelliler
- Duygusal Engelliler
- Öğrenme Engelliler
- Diğer Engelliler (7).

Engelli bireyler için spor, “ hareket etmekten haz alma, eğlenme ve başarma gereksinimlerinin

karşılanması (8) ve “topluma adaptasyonlarının sağlanmasıdır” (7).

MATERYAL ve METOT

Araştırma da yöntem olarak araştırma modeli olan tarama yöntemi kullanılmıştır (6). Araştırma evrenini Burdur il merkezi ve ilçelerinde Rehberlik ve Araştırma Merkezine kayıtlı 1024 kişi oluşturmaktadır (3). Burdur ili ve ilçelerinde rehabilitasyon merkezlerine ve iş okullarına devam eden öğrencilerden istekli olanlar örnekleme dahil edilmişlerdir. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Yazılan maddeler 4 uzmanın görüşüne sunularak anket üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan düzenlemeden sonra anketler üç engelli öğrenciye okunmuş ve uygulanmıştır. Anlaşılmayan yerlerde tekrar düzenleme yapıp anket uygulanmıştır. Ankette toplam 12 madde yer almaktadır. Bu maddelerden 10 tanesi bireyin sosyo - demografik özellikleriyle ilgilidir. Son iki madde ise engelli bireyin herhangi bir spor dalıyla uğraşıp uğraşmadığı, uğraşıyorsa hangi sporu yaptığı ile ilgili sorulardır. Elde edilen verilerin işlenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Anne ve baba eğitim durumları ile engelli bireylerin spor yapma durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Ki-Kare İstatistiksel işlemi ile yüzde ve frekans analizleri uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1’ e göre yaş gruplarında 130 engelli bireyden 82 kişi (%63) 10– 15 yaş arasında, 37 kişi (%28,5) 16- 20 yaş arasında, 9 kişi (%6,9) 21- 25 yaş arasında olup, 2 kişi (%1,6) 26 ve üzeri yaş grubundadır. Tablo 1’ e göre “ kaldığınız yer ” sorusuna 130 engelli bireyden 5 kişi (% 3,8) bu soruya cevap vermemiş, 118 kişi (%90,8) ailele evde, 4 kişi (%3,1) okul yurdunda, 3 kişi (%2,3) özel pansiyonda şıklarını işaretleyerek kaldıkları yerleri belirtmişlerdir.

Tablo 2’ ye göre engelli bireylerin 78’ i (%60) erkek, 52’ si (%40) bayan olmak üzere toplam 130 kişi katılmıştır. Katılımcıların ailelerinin ikamet yeri nedir? Sorusunu 1 kişi (%0,9) cevaplamazken, 62 kişi (% 47,7) ilde, 22 kişi (%16,9) ilçede, 9 kişi (%6,9) kasabada, 36 kişi (%27,7) köyde ikamet ettiğini belirtmişlerdir.

Tablo 3’ e göre “ baba mesleği ” sorusuna 130 kişiden 5 kişi (%3,8) cevaplamamış. 20 kişi (%15,4) devlet memuru, 34 kişi (%26,2) işçi, 2 kişi (%1,5) özel sektör çalışanı, 30 kişi (%23,1) çiftçi, 9 kişi (%6,9) esnaf veya zanaatkâr, 2 kişi (%1,5) tüccar, 13 kişi (%10) serbest meslek, 15 kişi (%11,5) diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. 5 kişi (%3,8) devlet memuru, 7 kişi (%5,4) işçi, 2 kişi (%1,5) özel sektör çalışanı, 17 kişi (%13,1) çiftçi, 1 kişi (%0,8) esnaf veya zanaatkâr, 2 kişi (%1,5) serbest meslek, 25 kişi (%19,2) ev hanımı, 69 kişi (%53,1) diğer seçeneğini seçmiştir.

Tablo 1. Anketteki “Yaş Grupları” ve “Kaldığınız Yer” sorularına verilen cevapların yüzde ve frekans dağılımları.

Yaş Grupları	N	%	Kaldığınız Yer	N	%
10-15 yaş	82	63,0	Cevap verilmeyen	5	3,8
16-20 yaş	37	28,5	Ailele evde	118	90,8
21-25 yaş	9	6,9	Okul yurdunda	4	3,1
26 ve üzeri	2	1,6	Özel pansiyonda	3	2,3
Toplam	130	100	Toplam	130	100

Tablo 2. “Cinsiyet Durumu” ve “Ailenin İkamet Yeri” sorularına verilen cevapların yüzde ve frekans dağılımları.

Cinsiyet	N	%	Ailenin İkamet Yeri					
			N	%	N	%		
Erkek	78	60	Cevap verilmeyen	1	0,8	Kasaba	9	6,9
Bayan	52	40	İl	62	47,7	Köy	36	27,7
Toplam	130	100	İlçe	22	16,9	Toplam	130	100

Tablo 3. Anketteki “Baba ve Anne Mesleği” sorularına verilen cevapların yüzde ve frekans dağılımları.

Baba Mesleği	N	%	Anne Mesleği	N	%
Cevap verilmeyen	5	3,8	Cevap verilmeyen	2	1,5
Devlet memuru	20	15,4	Devlet memuru	5	3,8
İşçi	34	26,2	İşçi	7	5,4
Özel sektör çalışanı	2	1,5	Özel sektör çalışanı	2	1,5
Çiftçi	30	23,1	Çiftçi	17	13,1
Esnaf veya zanaatkâr	9	6,9	Esnaf veya zanaatkâr	1	0,8
Tüccar	2	1,5	Serbest meslek	2	1,5
Serbest meslek	13	10	Ev hanımı	25	19,2
Diğer	15	11,5	Diğer	69	53,1
Toplam	130	100	Toplam	130	100

Tablo 4. Anketteki “Baba ve Anne Eğitim Düzeyi” sorusuna verilen cevapların yüzde ve frekans dağılımları.

Baba Eğitim Düzeyi	N	%
Cevap verilmeyen	3	2,3
İlkokul	75	57,7
Ortaokul	16	12,3
Lise	22	16,9
Üniversite	8	6,2
Hiç Okumayan	6	4,6
Toplam	130	100
Anne Eğitim Düzeyi	N	%
Cevap verilmeyen	4	3,1
İlkokul	88	67,7
Ortaokul	14	10,8
Lise	18	13,8
Üniversite	2	1,5
Hiç Okumayan	4	3,1
Toplam	130	100

Tablo 5. Anketteki “Engel Türü” sorusuna verilen cevapların yüzde ve frekans dağılımları.

Engel Türü	N	%
Görme	1	0,8
Zihinsel	106	81,5
Bedensel	10	7,7
İşitsel	3	2,3
Diğer (bedensel-zihinsel)	10	7,7
Toplam	130	100
Engel Nedeni	N	%
Cevap verilmeyen	4	3,1
Doğuştan	121	93,1
Kaza sonucu	5	3,8
Toplam	130	100

Tablo 4’ e göre “baba eğitim düzeyi” sorusuna 75 kişi (%57,7) ilkokul, 16 kişi (%12,3) ortaokul, 22 kişi (%16,9) lise, 8 kişi (%6,2) üniversite, 6 kişi (%4,6) de hiç okumadığını belirtmiştir. “Anne eğitim düzeyi” sorusuna ise; 88 kişi (%67,7) ilkokul, 14 kişi (%10,8) ortaokul, 18 kişi (%13,8) lise, 2 kişi (%1,5) üniversite mezunu olduklarını, 4 kişi (%3,1) ise hiç okumadığını belirtmiştir.

Tablo 5’de 130 engelli bireyden 106’ sı (%81,5) zihinsel, 10’ u bedensel, 3’ü işitsel, 1’i görme engelli

Tablo 8. Anne Eğitim Düzeyleri ile Spor Yapma Durumları Arasındaki Ki-Kare İstatistiği Sonuçları

Cevap evet ise hangi spor dalıyla uğraşıyorsunuz?	Anne eğitim düzeyi													
	İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		Okumadı		Boş		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Futbol	12	13,6	2	14,3	0	0	0	0	0	0	0	0	14	10,8
Voleybol	6	6,8	0	0	0	0	0	0	1	25	0	0	7	5,4
Atletizm	5	5,7	0	0	4	22,2	0	0	3	75	0	0	12	9,2
Güreş	3	3,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3,4
Cimnastik	0	0	0	0	1	5,6	0	0	0	0	0	0	1	0,8
Basketbol	4	4,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	3,1
Diğer	2	2,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1,5
Boş	56	63,6	12	85,7	13	72,2	2	100	0	0	4	100	87	66,9
Toplam	88	100	14	100	18	100	2	100	4	100	4	100	130	100

X²=49,302; sd=35; p>0, 05

olup, 10 tanesi diğer (bedensel ve zihinsel) engelli bireylerdendir. Katılımcılardan 121 kişi (%93,1) doğuştan engelli, 5 kişi (%3,8) kaza sonucu sonradan engelli olmuştur.

Tablo 6. Anketteki “Aktif Olarak Bir Spor Dalıyla Uğraşıyor Musunuz?” sorusuna verilen cevapların yüzde ve frekans dağılımları.

Aktif Olarak Bir Spor Dalı ile Uğraşıyor musunuz?	N	%
Cevap Verilmeyen	3	2,3
Evet	43	33,1
Hayır	84	64,6
Toplam	130	100

Tablo 6’da 84 (%64,6) engelli birey “ hayır ” cevabını vererek spor yapmadığını, 43 (%33,1) engelli bireyde “evet” cevabını vererek spor yaptığını belirtmiştir.

Tablo 7. Anketteki “ cevabınız evet ise hangi spor dalıyla uğraşıyorsunuz? ” sorusuna verilen cevapların yüzde ve frekans dağılımları

Cevabınız evet ise hangi spor dalıyla uğraşıyorsunuz?	N	%
Boş	87	66,9
Futbol	14	10,8
Voleybol	7	5,4
Atletizm	12	9,2
Güreş	3	2,3
Cimnastik	1	,8
Basketbol	4	3,1
Diğer	2	1,5
Toplam	130	100

Tablo 7’de bir spor dalıyla uğraşıyorum diyenlerden 14’ ü (%10,8) futbol, 12’ si (%9,2) atletizm, 7’ si (%5,4) voleybol, 4’ü (%3,1) basketbol, 3’ ü (%2,3) güreş, 1’ i (%0,8) cimnastik, 2 kişi de diğer sporları yaptığını belirtmiştir.

Tablo 9. Baba Eğitim Düzeyleri ile Spor Yapma Durumları Arasındaki Ki-Kare İstatistiği Sonuçları

Cevap evet ise hangi spor dalıyla uğraşıyorsunuz?	Baba eğitim düzeyi													
	İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		Okumadı		Boş		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Futbol	10	13,3	2	12,5	2	9,1	0	0	0	0	0	0	14	10,8
Voleybol	6	8,0	0	0	0	0	0	0	1	16,7	0	0	7	5,4
Atletizm	4	5,3	1	6,3	3	13,6	0	0	4	66,7	0	0	12	9,2
Güreş	3	4,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2,3
Cimnastik	0	0	0	0	0	0	1	12,5	0	0	0	0	1	0,8
Basketbol	2	2,7	1	6,3	0	0	0	0	0	0	1	33,3	4	3,1
Diğer	1	1,3	0	0	0	0	1	12,5	0	0	0	0	2	1,5
Boş	49	65,3	12	75,0	17	77,3	6	75,0	1	16,7	2	66,7	87	66,9
Toplam	75	100	16	100	22	100	8	100	6	100	3	100	130	100

$X^2=69,628$; $sd=35$; $p<0,05$

Tablo 8 incelendiğinde anne eğitim düzeyleri ile spor yapma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir ($X^2=49,302$ $sd=35$ $p>0,05$). Aktif bir spor dalıyla uğraşan 32 engelli bireyin annesi ilkököl mezunu olup, en çok aktif olarak futbol spor dalıyla uğraşan 12 (%13,6) kişi olurken, en az aktif spor yapan diğer seçeneğiyle 2 (%2,3) kişinin annesi ilkököl mezunudur. Annesi ortaokul mezunu olan 2 (%14,3) engelli bireyin yaptığı spor dalı futboldur. Annesi lise mezunu olan 4 kişi aktif olarak atletizmle uğraşmaktadır. Annesi okumayan 3 engelli bireyde aktif olarak atletizmle uğraşmaktadır. Anne eğitim düzeyi düşük olan engelli bireylerin spor yapma oranları, anne eğitim düzeyi yüksek olanlarına göre daha yüksektir.

Tablo 9 incelendiğinde baba eğitim düzeyleri ile spor yapma durumları arasında anlamlı bir fark görülmüştür ($X^2=69,628$ $sd=35$ $p<0,05$). Tabloya göre en çok ilkököl mezunu olan babaların çocukları ($n=26$) aktif olarak bir spor dalıyla uğraşırken, en az üniversite mezunu olan babaların çocukları ($n=2$) aktif olarak bir spor dalıyla uğraşmaktadır. İlkokul mezunu olan babanın çocuğu en çok 10 (%13,3) kişiyle futbol sporu ile uğraşırken, cimnastik sporu ile uğraşan yoktur. Ortaokul mezunu olan 4 babanın çocuğu aktif spor dalıyla uğraşırken, lise mezunu 5 babanın çocuğu aktif spor yapmaktadır. Baba eğitim düzeyi yükseldikçe spor yapan çocuk sayısının artması gerekirken baba eğitim düzeyi düştükçe aktif spor yapan çocuk sayısı yükselmiştir.

TARTIŞMA

Araştırmaya 78 erkek, 52 bayan olmak üzere toplam 130 engelli dahil olurken 130 engelli bireyden 106'sı (%81,5) zihinsel, 10'u bedensel, 3'ü işitsel, 1'i görme engelli olup, 10 tanesi diğer (bedensel ve zihinsel) engelli bireylerdendir. Bu bireylerin 121'i (%93,1) doğuştan engelli, 5'i (%3,8) kaza sonucu sonradan engelli olmuştur. Araştırmaya katılanların yaklaşık %82'si zihinsel engele sahiptir, bu oran araştırmada veri kaynağı olarak rehabilitasyon merkezi ve iş okulunun kullanılmış olması kaynaştırma eğitiminde yer alanlar ile öğrenim süreci dışında

olanlara ulaşılamamış olması bu dağılımın ortaya çıkmasının bir nedeni olabilir.

Yüzde 63'ü 10-15 yaş aralığında olan engellilerin %90,8'i ailesi ile birlikte yaşayan bireylerdir. Bu bireylerin %47,7'si il merkezinde ikamet etmekte iken katılımcıların %60'ı erkektir. Araştırma grubunun %64,6'sı spor yapmadığını belirtirken, %33,1'i spor yapmaktadırlar. Rehabilitasyon merkezlerinde ve iş okullarında yeterince beden eğitimi öğretmeni olmaması ve yeterince beden eğitimi derslerinin yer almaması bunun nedeni olabilir. Grubun 14 engelli bireyi (%10,8) futbol, 12'si (%9,2) atletizm, 7'si (%5,4) voleybol, 4'ü (%3,1) basketbol, 3'ü (%2,3) güreş, 1'i (%0,8) cimnastik, 2 kişi de diğer sporlardan yaptığını belirtmişlerdir. Spor yapanlar en çok futbol ile uğraşırken, en az cimnastik sporunu yapmaktadır.

Toplam da 25 erkek aktif sporla uğraştığını belirtirler iken bayanlarda 18 kişi aktif olarak spor dalıyla uğraştıklarını belirtmişlerdir. Bayanlarda ilginç olan 2 kişinin (%3,8) aktif olarak futbol ile uğraşıyor olmasıdır. Toplamda en çok yapılan spor dalı 14 kişiyle (%10,8) futbol, en az yapılan spor dalı 1 kişiyle (%0,8) cimnastik olmuştur.

Araştırmaya dahil olan engelli bireylerin baba mesleği %26,2 oranla en fazla işçi olarak belirlenirken ikinci sırada %23,1 ile çiftçi olurken en az %1,5 oranla tüccar olarak belirlenmiştir. Anne mesleği %53,1'inin diğer seçeneği (temizlikçi, çocuk bakıcısı vb.) ile birinci sırada iken %19,2 ile ev hanımı ikinci sırada ve en düşük oran %1,5 ile serbest meslek ve özel sektörde çalışanlar olarak saptanmıştır.

Baba eğitim düzeyi birinci sırada %57,7 oranı ile en çok ilkököl, ikinci sırada lise %16,9 ve son sırada hiç okumadı seçeneği (%4,6) yer almaktadır. Anne eğitim düzeylerinde birinci sırada %67,7 ile ilkököl, ikinci sırada %13,8'lik oranla lise gelir iken en düşük oranla %1,5 ile üniversite mezunu oldukları saptanmıştır.

Baba eğitim düzeyleri ile spor yapma durumları arasında anlamlı bir fark görülmüştür ($X^2=69,628$; $d=35$; $p<0,05$). Tabloya göre en çok ilkököl mezunu

olan babaların çocukları (n=26) aktif olarak bir spor dalıyla uğraşırken, en az üniversite mezunu olan babaların çocukları (n=2) aktif olarak bir spor dalıyla uğraşmaktadır. İlkokul mezunu olan babanın çocuğu en çok 10 (%13,3) kişiyle futbol sporu ile uğraşırken, cimnastik sporu ile uğraşan yoktur. Ortaokul mezunu olan 4 babanın çocuğu aktif spor dalıyla uğraşırken, lise mezunu 5 babanın çocuğu aktif spor yapmaktadır. Baba eğitim düzeyi yükseldikçe spor yapan çocuk sayısının artması gerekirken ilginç bir biçimde baba eğitim düzeyi düştükçe aktif spor yapan çocuk sayısı yükselmiştir. Babanın eğitim düzeyi, annenin eğitim düzeyinden daha yüksektir.

Anne ve baba eğitim düzeyi düşük olanların çocukları daha çok aktif sporla uğraşırken, eğitim düzeyi yüksek olanların çocukları daha az sporla uğraşmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan anne ve babaların iş yoğunluğu nedeniyle çocuklarına yeteri kadar vakit ayıramamaları bunun en büyük nedeni olabilir.

Karahüseyinoğlu ve ark. Elazığ halkının spora karşı eğiliminin incelenmesi ile ilgili yaptıkları çalışmada 10 yaş ve üzeri 1400 bireye uyguladıkları ankette elde edilen bulgulara göre bayların (342 kişi) %29,7'sinin ve bayanların (150 kişi) %60,5'inin spor yapmadığı ortaya çıkmıştır. İlde sporun gelişim durumu şu anki konum itibariyle spor yapanlara göre %96, spor yapmayanlara göre %92,7 ile az yeterli veya yetersiz olduğu belirtilmiştir. Araştırmanın da, halkın spora eğiliminin düşük olduğu sonucuna varmıştır (5). Literatür sonuçları engelli olmayan kişilerin sonuçlarıdır ve her bireyin sağlığını korumak ve yaşam kalitesini uzun yıllar sürdürmek için düzenli egzersiz yapması gerekmektedir. Engelli bireylerin engelleri dolayısı ile düzenli egzersize daha çok ihtiyaçları olduğu düşünüldüğünde elde edilen bulgular oldukça üzücüdür. Bu konuda en kısa zamanda gerekli önlemlerin alınması gerektiği düşünülmektedir.

Soyer ve Can (10), üniversite öğrencilerinin boş zaman alışkanlıkları ve sportif eğilimlerinin mesleki yönelişlerine göre karşılaştırılması ile ilgili çalışmada üniversite öğrencilerinin futbol ve basketbol branşlarına ilgi duyduklarını belirlemiştir. Literatür sonucu araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Pulur (9), kredi yurtlar kurumuna bağlı yurtlarda kalan yüksek öğrenim gençliğinin yurtlarda yapılan spor faaliyetlerine olan eğilimlerini araştırdığı çalışmada, 20-24 yaş arası 400 bayan, 400 erkek toplam 800 kişiye uyguladığı ankette yurt öğrencilerinin katılmak istedikleri spor etkinliklerine göre kız öğrenciler yürüyüş (%32,5), erkek öğrenciler futbolu (%27,5) tercih etmişlerdir. Herhangi bir spor branşıyla aktif olarak ilgilenme konusunda kızların erkeklerden daha fazla oranda istekli olduğunu belirlemiştir (9). Literatürde saptanmış olan erkeklerin futbolu tercih etme sonucu çalışma sonucu

ile benzerlik göstermektedir. Ancak kızların tercihleri araştırma sonucu ile farklılık göstermektedir. Bunun nedeni engelli bireylerin kendi başlarına yürüyüşe çıkamayacaklarını düşünmeleri olabilir. Genellikle zihinsel engellilerden oluşan araştırma grubunun her zaman desteğe ihtiyacı olması da bu farklılığın nedeni olabilir.

Demir (4) demografik özelliklerle sağlanan imkanların sportif faaliyet tercihleri üzerine etkileri konulu çalışmasında üniversite gençliğine yönelik bir uygulama yapmıştır. Uygulamada öğrencilerin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetleri arasında yürümenin ilk sırada yer aldığını belirtmiştir (4). Bu literatür sonucu çalışma sonuçları ile tamamen farklı sonuçlara ulaşmıştır. Bu çalışma gruplarının farklı karakterlerde olmasından kaynaklanabilir.

Bulgu ve Akcan (2)'in 15-19 yaş grubuna yaptığı spor aktivitelerine katılım çalışmalarında öğrencilerin en çok futbol, basketbol ve voleybol sporunu yapmış olduklarını tespit etmişlerdir. Çalışma bulgularına göre engelli bireylerin tercih ettikleri spor sıralaması da literatür ile benzerdir. Bu durumda engelli bireylerin de en kolay ulaşılabilen sahaları olan sporlar ya da en fazla yaygın ve popüler olan sporları tercih etmeleri olağandır diye düşünülebilir.

Sonuç olarak, çalışmamızda engelli erkeklerin en çok futbolu, engelli bayanların ise en çok atletizmi tercih ettikleri, anne ve baba eğitim düzeyi düştükçe spor yapma oranının arttığı sonucuna varılmıştır.

Rehabilitasyon ve iş okullarında beden eğitimi dersleri daha çok olmalı ve bunun için engelliler konusunda eğitim almış beden eğitimi öğretmenlerinin istihdam edilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Beden eğitimi derslerinde bütün sporlar öğretmenler tarafından engelli çocuklara tanıtılmalı ve çocuğun istediği ve başarılı olduğu sporu yapılması sağlanmalıdır. Engellilerin de spor yapabileceği alanlar ve tesisler düzenlenmelidir. Her spor dalının engelli federasyonu olmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Amman MT. Modernlik ve modernleşme ekseninde günümüz sporuna makro-sosyolojik bir bakış. *Spor Araştırmaları Dergisi*, 1999; 3 (1).
2. Bulgu N, Akcan F. *Spor aktivitelerine katılım: 15-19 yaş grubundaki öğrenciler üzerine bir çalışma*. G. Ü. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu (Gazi Üniversitesi, 21-22 Mayıs 2003), s. 86-94, Ankara, 2003.
3. Burdur Rehberlik ve Araştırma Merkezi (Nisan 2010 verileri).
4. Demir C. *Demografik özellikler ile sağlanan imkanların sportif faaliyet tercihleri üzerine etkileri: üniversite gençliğine yönelik bir uygulama*. G. Ü. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, 2003.

5. Karahüseyinoğlu MF, Arslan C, Ramazanoğlu F. *Elazığ halkının spora karşı eğiliminin incelenmesi. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 2003; 2(1): 70-74.
6. Karasar N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları, 2006.
7. Koparan Ş. Özel ihtiyacı olan çocuklarda spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi*, 1, 17, 2003.
8. Özer D. *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*. Ankara: Nobel Yayınları, 2001.
9. Pulur A. *Kredi yurtlar kurumuna bağlı yurtlarda kalan yüksek öğrenim gençliğinin yurtlarda yapılan spor faaliyetlerine olan eğilimlerinin araştırılması (Ankara örneği)*. G. Ü. Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı, Ankara, 2003.
10. Soyer F, Can Y. *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Aktiviteleri ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması*. G. Ü. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Ankara: 2003.
11. Ünlü S. *Aile Yapısı ve İlişkileri*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 2007.